

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální pedagogiky

Posudek oponenta diplomové práce

Autor/ka: Bc. Simona Čejchanová
 Název práce: Výchova a vzdělávání v romské rodině
 Obor: Sociální pedagogika
 Rok: 2016
 Vedoucí práce: Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová, Ph. D.
 Oponent: Ing. Stanislav Michek, Ph.D.

1 = nejlepší hodnocení; 5 = nejhorší hodnocení

Charakter práce:	teoretická – teoreticko-empirická <input type="radio"/> <input checked="" type="radio"/>										
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 5px;">89 s.</div> rozsah bez příloh	odpovídající – neodpovídající <input checked="" type="radio"/> <input type="radio"/>										
Aktuálnost tématu:	<table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td> </tr> <tr> <td><input checked="" type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
1	2	3	4	5							
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Byť se jedná o téma v odborné literatuře zmiňované, řešené, tak přesto popsat výchovné vlivy, které působí na romského žáka a popsat rozdíl ve výchovném působení matky a otce v romské rodině je přínosné.											
Vytyčení cíle práce:	<table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td> </tr> <tr> <td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input checked="" type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
1	2	3	4	5							
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Cíl diplomové práce (dále DP) se oproti zadání DP pozměnil z „Cílem práce je popis výchovných vlivů, které působí na romského žáka ve vztahu ve formování občanských ctností.“ na následující, kdy v úvodu (str. 11) je vymezen cíl DP takto: „Cílem diplomové práce je podrobně popsat hlavní výchovné vlivy, které působí na romského žáka.“ Na str. 44 potom specifikuje: „Hlavním cílem výzkumného projektu bylo sledování rozdílného přístupu ve výchovném působení matky a otce.“ Díky tomu je zřejmé, čemu se autorka chce v DP věnovat.											
Celková odborná úroveň textu:	<table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td> </tr> <tr> <td><input type="radio"/></td><td><input checked="" type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
1	2	3	4	5							
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
Autorka předkládá ve čtyřech kapitolách (str. 12-41 DP) za použití odborných zdrojů v DP přehled poznatků o výchově, vzdělávání, vzdělání, o historii romské menšiny, o romské rodině a výchově a o vzdělávání romských dětí. Předložený text je logický členěný, jednotlivé části na sebe navazují. Autorka postupně logicky vyvozuje ze soudobého poznání důsledky pro praxi (např. 3. odst. str. 32: „Spojíme-li...“). V kapitole 5 oceňuji, že autorka shrnula hlavní poznatky ve faktory ovlivňující výchovu a vzdělávání romských dětí, což je pro ni potom východisko pro následné empirické šetření. Za zbytečné považuji na str. 44 DP, co to je výzkum a testování hypotéz. Autorka v závěru práce neuvedla doporučení pro další zkoumání tématu.											
Použité výzkumné metody ve vztahu k tématu:	<table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td> </tr> <tr> <td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input checked="" type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td><td><input type="radio"/></td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
1	2	3	4	5							
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>							
V kapitole 6 autorka popisuje provedené empirické šetření pomocí dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů. Autorka využila převzatý dotazník (uvedeno až v závěru na str. 59: „Dotazník nebyl vytvořen autorkou práce, ale byl vytvořen pro jiné výzkumné šetření docentem Laškem.“). Více o zdroji převzetí dotazníku se čtenář v textu nedozvídá. V textu DP chybí popis, zdali byl proveden předvýzkum dotazníku, tj. zjištění jestli s převzatým											

nástrojem je možné pracovat se zamýšlenou skupinou respondentů, zdali děti budou dotazníku rozumět a případně s jakým závěrem je možné s dotazníkem pracovat. Autorka pouze uvádí 3 hypotézy, kdy popisuje, že vycházela při jejich formulaci z literatury – zřejmě uvedené v prvních čtyřech kapitolách. Dále odůvodňuje formulaci hypotéz vlastní zkušeností při práci s romskými dětmi ve škole. Autorka popisuje na základě, čeho přijme či vyvrátí hypotézu, nicméně neuvedla na základě, čeho stanovila hranice pro přijetí či vyvrácení hypotéz. Autorka uvádí dotazník v příloze na str. 90-92. Oceňuji, že autorka k vyvrácení či přijetí hypotézy používá více položek (u H1 7 položek, u H2 6 položek, u H3 7 položek). Položky obsahově souvisí s ověřovanou hypotézou. Přesto by mne zajímalo dle jaké teorie, konceptu byly zvoleny položky k příslušné hypotéze. Nerozumím však tomu, proč v dotazníku je 38 x 2¹ položek, když pro ověření hypotéz jich stačilo pouze 23 x 2. Proč autorka zatěžovala respondenty 15 x 2 položkami?

Překvapující pro mne bylo, že autorka nepoužila v dotazníku sociodemografické otázky. Čtenář se až v závěru DP (na str. 59) dozvídá, že se jedná o analýzu odpovědí 69 respondentů „z řad žáků Střední školy a základní školy v Novém Městě nad Metují, další respondenti byli osloveni přímo v romských rodinách. Tyto rodiny autorka navštěvovala v průběhu prázdnin a v měsíci září. Návštěvy v rodinách autorka prováděla v Novém městě nad Metují, v Náchodě, v Hronově a v Broumově.“ Autorka tedy respondenty zřejmě znala, účastnila se vyplňování dotazníků. Vzhledem k uvedení jména školy by mne zajímalo, zdali má autorka souhlas ředitele školy, aby ji zmiňovala ve své DP. Pokud autorka nemá souhlas ředitele školy k tomuto kroku, tak to považuji za porušení etických zásad pedagogického výzkumu². V DP zůstává nezodpovězenou otázkou, zdali respondenti rozuměli významu otázek a měli rozvinuté dovednosti čtení s porozuměním, aby byli schopni odpovědně vyplnit 38 položek dotazníku.

Data jsou analyzována dle jednotlivých položek dotazníku pouze pomocí procent a také autorka vyhodnotila hypotézy. Analýza dat z dotazníku dle proměnných, užití složitějších statistických analytických postupů, než jen jednoduchá deskripce odpovědí, např. dle charakteru škály, normality dat testované Kolmogorov-Smirnovovým testem a následné použití některého z parametrických či neparametrických testů v DP není provedena. V případě DP by se k ověření hypotéz hodil např. T-test pro dva nezávislé výběry nebo Mannův-Whitneyův test.

Pro kvalitativní část empirického šetření si autorka vymezila výzkumnou otázku společně s dílčími. Dále popisuje, že provedla předvýzkum. Počet 10 respondentů považuji za zbytečně vysoký, když následně zpracovala data při výzkumném šetření pro 11 respondentů u 5 rodin. Autorka odpovídajícím způsobem popisuje charakteristiku rodin. Jelikož se domnívám, že z charakteristik je možné identifikovat respondenty, tak si opět kladu otázku ohledně etického přístupu autorky (viz výše u dotazníkového šetření). Dále je v DP popsán sběr dat a způsob kódování dat. Shrnutí výsledků kvalitativní části šetření je zpracováno způsobem požadavků na DP.

V závěru autorka srovnává zjištění z dotazníkového šetření a z polostrukturovaných rozhovorů. Bohužel však výsledky neporovnává s poznatky z literatury a nehledá možná vysvětlení pro popsání zjištění. Autorka neuvedla limity výzkumného šetření (dotazníku, rozhovorů).

	1	2	3	4	5
Prezentace vlastního názoru:	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vlastní názory autorka prezentuje v úvodu, v 5. Kapitole a v závěru DP (str. 79). U DP bych očekával použití vlastního názoru ve větší míře a rozsáhlejší interpretaci zjištění.					
Uvede. literatura: <input type="text" value="103"/> titulů					
V seznamu literatury je sice uvedeno úctyhodných 103 zdrojů. Práci s odbornými zdroji v DP považuji však za nevyhovující. Autorka v seznamu literatury totiž uvádí i související zdroje, které neoddelila. Čtenář tak musí dohledávat, které zdroje v textu DP opravdu použila. Otázkou zůstává, zdali skutečně autorka se zdroji pracovala nebo je „pouze“ parafrázovala a na poznatky, uvedené ve zdrojích v DP neodkazuje, tj. zdali si přivlastňuje poznatky jiných autorů, či zdali související					

¹ Žáci – respondenti hodnotili chování otce a matky, proto je třeba počet položek násobit 2.

² např. <http://www.capv.cz/index.php/zakladni-udaje/clenstvi-v-capv/eticky-kodex>

literaturu uvádí, aby měla bohatší seznam.

V seznamu literatury postrádám jako zdroje: články z odborných recenzovaných časopisů, články ze zahraničních recenzovaných časopisů. Byť se jedná o téma kulturně podmíněné, platné v ČR, tak i přesto je zkoumáno v zahraničí a studentům UHK jsou dostupné zahraniční databáze. Proto autorka DP mohla provést srovnání v středoevropském kontextu.

	1	2	3	4	5
Celková formální úprava textu:	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Jazyková, stylistická úroveň práce spíše odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce. Přesto se objevují drobné překlepy (např. označení autora za Handl místo Hendl – str. 60, 61) použití znaku procent rovnou za čísla (např. str. 46-48, 50-59), když se nejedná významově o „procentní“, ale o procenta. Z hlediska struktury považuji za chybné, pokud čtenář se dozvídá o použitém dotazníku zásadní informace až v závěru DP.

Přílohy:	<input type="text" value="5"/>	doplňují text – nedoplňují text
		<input checked="" type="radio"/> <input type="radio"/>

Použitý dotazník, otázky pro rozhovor, ukázka přepisu rozhovoru, komentář vyhodnocení rozhovoru, tabulky s vyhodnocením otázek dotazníku

Shrnutí (úvod, závěr, naplnění cíle práce, využitelnost pro praxi apod.):

Autorka v DP prokázala schopnost pracovat s informacemi z tuzemských zdrojů, tj. vypracovat z nich přehled poznatků k tématu DP. Empirické šetření mohlo být lépe zpracováno, nicméně konfrontací kvalitativního a kvantitativního přístupu prokázala autorka splnění požadavků kladených na DP (viz výše). Práce s odbornými zdroji je provedena s chybami (viz výše).

Celkové hodnocení: A – B – C – D – E - F

Náměty k obhajobě:

1. Dotazníkové šetření: Popište prosím, jak jste pracovala s dotazníkem (zdroj, důvod výběru dotazníku, ověření jeho vhodnosti, předvýzkum, reliabilita). Vysvětlete prosím, proč jste nepoužila sociodemografické otázky v dotazníku. Uveďte charakteristiku respondentů (např. pohlaví, věk, socioekonomický status). Odůvodněte, proč jste zvolila pouze popisnou statistiku k analýze dat.
2. Diskuze: Konfrontujte prosím svá zjištění s poznatky z literatury a u obhajoby prosím uveďte, s kterými autory a jejich publikacemi se shodujete a s kterými jste v rozporu. Uveďte možnou interpretaci.
3. Výzkumné šetření: Popište prosím limity výzkumného šetření popsaného v diplomové práci. Co byste při u dotazníkového šetření a rozhovorů učinila příště jinak? A proč? Navrhněte prosím, jak by v návaznosti na Vaše výzkumné šetření mělo probíhat další výzkumné šetření.

podpis oponenta:

V Hradci Králové 21. 7. 2016